

Baltijas Semkoppis.

Makkā:
Par gadu 2 r., par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 10 t., par 3 mehn.
60 t.; ar pēsuhtīšanu: a) par pastu: 2 r. 60 t.,
1 r. 40 t., 90 t.; b) Selgomā: par gadu 2 r. 30 t.

Sludinajumi
māksla 5 kap. s. par rindinu.

2. gada-gahjums.

Aystellechana :
Jelgawā: „Balt. Semkop.“ redakzijā, Ratolu eelā № 2
(sehtā); Ni hā: Leelā Kaleju-eelā № 4, pee Rāpteina ī.
un Luhawa un Buscha ī. ī. grahmatu-bodēs; Zitur:
Pee mahzitajeem, školotajeem, pag. wezafeem, skrih-
wereem xc. un wišas grahmatu-bodēs.

Nº 50.

Telgawā, peektdeenaā, 17. dezemberī.

1876.

Nahditājs. Lauksaimniecība: Masgrutneki, sejiet un dehsteet lokus. — Pahrslats par Kurs. bischukopisch. beedr. darijs. — Wispahriga dāla: Politika un Latveeshu laikraisti. — Dašchadas finas: No eelschsemehm: Latv. teatris Jelgawā. Jelgawas teatra namā. Latveeshu avischu. Kā Kandawas un Sabiles apgabalōs. — No ahrsemehm: Politikas pahrslats. Greekijas walde. Franzijas republika. Wišjaunakahs finas. — Atbildes. — Sludinajumi.

Lauffaimneeziba.

Maasgruntneeki, sehjeet un dehsteet fokus!

C. D. Leppenwitsch'a. (Stat. № 49. Beiquims.)

1. Tahda ſmiltſ=ſeme, ſas laukā=augu kopſhanu atſahj kaunā.

Kad ſawas juhrmalas ſmilſchu-kahpas, kur jauna meſcha eekop-ſchana peepraja deesgan raibu un pazeetigu darboschanos, pametam gluſchi pee malas, tad wehl atleekahs muhſu plafchee fileeni un zitas ſcheem lihdſigas weetas, kas ſchinī ſchirā peederigi buhtu uſkopjami ſchahdā wihe:

Diwi pehdu platas, taisni nosihmetas strihpas jeb fleijas wis-labaki rudenī janem nopošt, it lejni usart waj usraft un it kā dahrša semi īmalki iſſtrahdat, tā ka ūehklu tāhām droſči war uſtizet; starp katraſ tā iſkoptas strihpas jaſamet ſeme ne-aiftikta, kahda buhdama, 3 pehdu platumā. Agrā pawaſarā ūehjahs-strihpahni pa widu ja-eewelt ar kahdu kafchelli zoſlu dſikas renites jeb reewas, kueās labi tihras preefchū ūehklas eekaſamas, tā ka uſ puhraveetas iſnahl 3—4 mahrz.; tad ar roku, waj ar īmalku grahbekli ūehklaſhm $\frac{3}{4}$ —1 zoſlu beesa kahr-tina īmalku ſemu uſrauſchama wirſū, kas labi lihdseni un zeeti pee-dauſamas un beidſot ar ūukahm waj zitū fo druſku apjedſamas, lai ſeme ne-iſkalſt, lamehr ūehklas dabujuſčas uſnahl. Uri tamē paſchā ſemē daſchlahrt labi iſdeweſehs dehſtiſchana ar gadu wezahm preeditehn, kam bijuſčas pareiſi attihiſtijuſčahs un labi garas ūaknes. Darbi uſ to nau gruſhti iſdarami un pastahw:

1) eelsch ismekleschanas tahdu stahdinu, kam prahwas ſahnites, t. i. jo weeglaka ſmilts-seme jo garafahm wajaga buht ſalnehm (10—12 zollu), tilpat ari ſahnifki pareſi attihſtitahm,

2) eeksch ta, ka dehstot stahdinu-saknes nau dabujuschas apkalst,
no fa tafs lehti war pasargat, kad stahdinus tura paflapjās ūh-
nās eetiblus.

3) eefsch ta, ka dehstot ſaknes ſtahdamā zaurumā nedabu ſahdā wihsē falozitees, het alafsch taisnas paleek un ar ſawu ſpizi ne-atspeeſchahs iſ ſauruma dibena; tadehk, pirms ſtahdu eeleek, derehs wina ſaknes-golu apmehrzet beehā mahlu-uhdenī un tad pawasat drusku pa ſmilthim, zaur lo ſaknes taisnaki ſteepſees un paliks jo twirtas,

4) eeksch ta, ka stahdinsch top zaurumā eelkts lihds pirmajahm
apakšas skujahm, pat wehl drusku dsiłaki un

5) eefsch ta, ka stahdam wisapfahrt zaurumu ispilda, nepamet
dobumus, semi pareisi peehpaida un drusku ar kalmu atstahj. Kür
zeetas jemes labad dehstamo zaurumu, rokot ar fchkipeli waj durot ar
afu meetu, newar weegli eetaisit, tur eepreefch zaur ifstrahdačhanu
apgahdā par miškstaču semi. Usrakta waj uskapata same stahda weetā
tuhlit atkal ar kahju japeemin, ka nedabu iskalst. Stahdeem jastahw
triju pehdu attahkumā. Fchahdā wihię

2. Mufleeni, furus newar etaifit par ylawahm.

Sem wahrda „mukleeni“ schè nefaprota m gruhti, t. i. ar leelu puhliu uskopjamos purwus un suhnelkus; bet tahdas weetas, kuras zaur grahweem newar dabut saufas. Preeskch to apstahdischanas fewischki derehs melnee un baltee elkschui, behrfti un mahlainā semē ari oschi. Kur semie pa leeshu un flapju, kozini jadephstä wirs semes. Us to ta weeta, kur kozinam jastahw, papreeskch usralschnoajama; tad stahds tai usstatams stahwus wirsfu, faknes wißpähri apberamas ar smalkahn semehm, kurmu=zehlumu mode, un beidsot schahds kalmisch apsediams ar welenahm, sahles=pusi leefot us apakschu.

Elfschni ang jo droſchaki, kad stahdot stahdinam nogreesch jeb apſtrupinā wina galotni un ſahnasarns; behrſi un oſchi turpreti to labprah̄t nepazeesch. Stahdīchanai wiſlabaki nem 2—6 gadu wezus tozinus.

3. Grahvumalas un upu-kraasti.

Wifas tahdas weetas ihpaſchi derigas preefsch wihtoleem un fahrkleem, kas fd ſinam, aug ari bei ſafnes ſtahditi, t. i. kad winu ſahnus-sarus waj atwasas, fo ar weenu wahrdi derehs noſauft par „durtekleem“ (Stecklinge), kad ſchos apſtrupina un paſlihipi eebihda jeb labaki eestahda ſemē. Upu-krastus geldehs apſtahdit ihpaſchi ar tah-deem fahrkleem, kuru rihkſtes ſmalko kurwu pineji pilſehtas ſotis melle un labi aifmakkä, proti: kurwu-fahrkſus, Salis viminalis, jo projam dfeſtengs fahrkſus Salis vitellina un ungas-fahrkſus Salis helix.

Nebuhš par laum̄ tē wehl peeminet, ka ari daschu zitu foku durtelki, rīktigā laikā peenahkami labi iſtahditi, eefaknojahs un preezigi aug, ihpaſchi tee no gobas, wiſknes, akazijas, elkhna, lagšbas un pat no preedež.

4. Assimilations- und un-merges

Schihs wiswairak akminu un olu labad nekoptahs weetas derehs apstahbit ar pehpelehm, un proti tahdā paſchā wihsē, kā wihtokus, ar wian durteleem. Pehpeles ahtri aug, no nujinas 20—30 gadu laikā koks buhs pa-andsis wihra reſnumā.

5 Stabmu fslnu malas

Daudskahrt tahm ir it augliga sem, bet pa dauds straujas buhdamas labibas kopfchanai nederigas; tadeh! wišlabaki apstahdamas ar osoleem, klawahm, qobahm, apfehm u. z.

Ka apsehtas waj apdehstitas weetas lopus nedrihst ganit, ta ir saprotama leeta, pahr ko wairak nau ko fazit.

Beidsot zeen. lasitajeem pasneedsam ihsu pamahzishanu, ka eeguhstamas teesham labas, dihgostoshas preeschu-sehklas. Preedehm ir trijadi zeekurschi, proti wehl ne-eenahkuschees, paschöd saru galös, kas tikai eenahkuchs nahlamā gadā; eenahkuschees, no isskatas bruhnpeleki, pilnā leelumā karajahs sem pehdejā gada atwasahm un wezeezeekurschi no pagahjuščā gada, melni no krahſas buhdami, atronahs saru apakſchgalā. Tadeht sehklai derigee zeekurschi ir tee, kas dabunamī saru widū un wiſlabaki pluhzami marta mehnēſi.

Sawahkeezeekurschi kaltejami tāhdā filumā, kas us ilgaku laiku nehneedi pahri par 30—35 grahdeem, p. p. rījā us ahrdeem, pirkis us lahwas, waj ari istabā us plaufta, starp greefteam un krahñes wirsus, waj paschā krahñi, kur maiſe zepta un patlaban iſkemita, tamehr filums zeekurschem swihmus atlobijis valam; tad sehklas iſkulamas.

Lai iſkultahs sehklas atſwabinatos no ſaweeim ſpahrneem, kas tāhs eeflehguſchi wiſapkaſt, beſ ka tomehr tāhm buhtu pee-auguschi, tad sehklas beramas ſtiprā maiſa un dausamas ar prahnu rungu, tamehr ſpahrni tāhm atſiſti. Spahrnius no ſehklahm atkal atſchikir, kad tāhdā muldā tāhs nem lezinat, ta ka ſehnelas mehdī atſchikir no putraimeem. Beidsot sehklas jalaisch zaur ſeeteem no daſchada ſmalkuma.

Teizamas sehklas ir tāhdas, lam loſcha melnpeleka, raiba drusku ſpihdoſcha tſchaumala, kas ſtipri oſch un kuru ſodols iſkatahſ balti peleks, ſaturedams papilnam eljes.

Buhrs preeschu-zeekurschi ſtrihki ſwer 70 mahrz, ar laudsi 84 mahrz, un iſdod lihds 1½ mahrz. tihru ſehklu.

Pahrifikats

par Kurjemes viſchu kopſchanas beedribas darifchanahm 1875.
un 1876 gadā.

Pebz tāhm ſinahm, kas ſchij beedribai us zeen. gubernatora f. pa- wehli no wiſahm Kurjemes pagastu waldehm un muſchu- un wiðmu- polizejahm ir eefuhittas, bija — ka iſ pehznahkoſcha pahrifikata E. redſams — wiſa Kurjeme: 2614 bitineku ar 11,257 wezeem un 1693 jauneem, kopā ar 12,950 viſchu ſtropem, no kureem eenehma

a) medus 3462 podus 14,5 mahrz. } naudā apreht. par ſpeetu
b) waſla 425 „ 14,125 „ } 10 r. = 1 m. medus 25 f. un 1 mahrz. waſlu 50 f., kopā 47,352 rub. 82 kap.

Tahlak pebz minetā pahrifikata redſams, ka pee wairak miheſtibas us viſchu kopſchanu un pee jo leetverigakas eetaſes Kurjeme bes ſeeleem upureem wareni buht 280,030 ſtropu, kas winu ihpachnekeem atmetu 1 milj. 38 tuhſt. 337 rubl.

Schee ſkaiti peerahda wairak ne ka plaſhi rakſti, zit ſwariga pee mums ir viſchu kopſchanu un tāhdū augligu lauku ir uſaehmuſehs apſtrahdat „Kurjemes viſchu-kopſchanas beedribas“ lihds ar ſawu I. nodaku. Newar fazit, ka winas darboſchanas pa teem 8. gadeem, tamehr wina pastahw, buhtu bes ſabeem augkeem palikuschas, un tadeht ihpachhi winas dibinatajam un pirmam presidentam, grafam Racziński peenahkuchs ſeela pateiziba, ko beedribi ſawā un wiſu Kurjemes bitineku wahrdā ſchē iſskata. Bet beidsamā laikā preefsch beedribas iſta mehrka zelſchanas ir ſoti mas darits, un gandrihi til wiſe-preſidenta K. Grünhof'a nopolus ween ir, ka beedri un ziti bitineeki tatschu jel zaur beedribas organu, „Baltijas Semkopi,“ tāhdas mahzibas un iſſkaidroſchanas par viſchu kopſchanu dabujuschi; beedribā paſchā, deemschel, wiſwairak bija janobarbojabs — ar ſtrihdu iſſkirkhanu! Mo 27. Septembra 1875 ſchis nelabais gars welkhus ka ſarkans pa veedeens zaur wiſahm beedribas ſapulzehm, ſurās til retu tāhdū reiſi wareja meerigi un ſahrtigi par viſchu kopſchanu ſarunatees. Leekahs, ka no ta brihſha, kur wiſpirms P.

Allunana f. un tad zitreifejee beedribas lozekki A. Hain un F. v. Grudzinski f. f., ta ka ari wehl 3 ziti, kaut jo wini pee tagadeja presidenta wehleſchanas 27. septemberi 1875 bija dalibu nehmuſchi, wehlaſ pret ſcho wehleſchanu atkal pretojahs, — un no ta ſalla, kur P. Allunana f., jaun-eezelſtai-preefschneezibai un wiſai beedribai aif-nuguras, no amata atſtahjuſchanu wezām presidentam ſlepen bija rakſtu eesneefs, kurā ſchim bija padoms dots, lai wezais presidents A. Hain f., kopā ar v. Grudzinski un Frof f. f., ſaſauzot general-ſapulzi un lai ſchij ſleekot iſſpreest: „wai jaun-eewehletais presidents G. Mather's nebuhtu no beedribas pawiſam iſſlehdſams, tadeht ka tas efot ar waru us preſidenta krehſlu noſehdees*) un waj tagadejs wiſe-preſidents K. Grünhof's nebuhtu no ſchij amata atſelams?“, — ſeekahs, ka no ſchij briſha labais gars if beedribas ir ſudis! Un ſchahdi preefſchlikumis no P. Allunana f., kas ar wina paſchā roku rafſtiti un wehlaſ no Kurjemes Gubernas pahrwaldes nodoti beedribas glabuſchanā, — ſchahdas ſlepenas muſinashanas ſinams nepalika bes nodomateem augkeem, ta ka teesham war fazit: Tāhs ir ne ween beedribas darifchanas un noluſkus aifkawejusčas, bet ari pee winas dſihiwibas grauſuſčas, winas godam un labai ſlawai ſlahdejuſčas, ta ka pat „Baltijas-Wehſteſis“ ſkaji beedribai pahrmeta, ka no tāhs teekot ſaukas ſeetaks runatas. Beedriba jan pehrn bija nodomajuse ſawus ſtatutus tāhdā wiſe pahrtaifit, ka ta ari buhtu ſemkopibas beedribi, — zaur mineteem ſkajeem un ſlepeneem preefſchlikumeem tas tika aifkawets, jo to dehſt beedribas darifchanas no dezemberi 1875 lihds 18. junijam 1876 t. i. wairak ne ka puſſ gadu, pa datai tika pa negeldigahm iſſazitas, pa datai pawiſam ſlehtgas!! — Ar ſchēem peefi- mejuemeem ſaukas peetiks, beedribu attaſnot, tāhs „ſaukas runas“ apkuſet un general-ſapulzi to wajadſigo iſſkaidroſchanu dot; tadeht ſcho nepatihiſamu nodaku wareſim atſtaht un pahreet us jo patihiſamu.

A. Beedribas lozekki 1876 gadā.

I. galwas beedribā: 32 ſaimneeki, to ſtarpa: 4 pagasta-wezakee, 1 pag. teesas preefſchſehdetajs, 2 pag. preefſchneeki un 1 aprinka teesas pee-ſehdetajs; tāhlaſ: 11 ſungi, kas daschadōs amatōs ſtahw, 2 laikrafſtu redaktori, 4 adwokati, 5 ſkolotaji, 1 mahzitajs, 2 grahfi, 3 ziti muſchneeki, 6 krons muſchu rentneeki, 2 weeniuž ſaimneeki, 2 melder, 2 dahrſneeki un 2 teesas-ſtrihweri, pawiſam 74.

II. galwas beedribas I nodakai ir tāhdi 30 lozekki.

B. Naudas euenemſchana un iſdofchana.

Genemti: a) naudas papihrods (ſenak)	175 rubl. — kap.
b) ſkaidra naudā	58 „ 50 „
	kopā 233 rubl. 50 kap.

Iſdoti: par ſludinajumeem	46 rubl. 69 kap.
par beedribas grahmatahm 8 „ 80 „	
par ruhmes iħri	10 „ 65 „ 49 „

Paleek 168 rubl. 1 kap.

Peſihi. 1) Iſdofchana par ſludinajumeem ir tadeht til ſeelas, ka zaur augſham iſſkaidrotahm jaufſchanahm til no wezās ka ari no jaunas preefſchneezibas us beedribas rehkinumu tika ſludinat; ſuhdsibū pret wezo preefſchneezibū nezehla, lai reiſ buhtu meers.

2) Beedribas pirmā nodaka ſawus rehkinumus nau uſdewiſe.

C. Beedribas darifchanas.

No 18. junija 1876, kur tagadejā beedribas preefſchneeziba un Gubernas-pahrwaldes pawehli zaur atjaunotu general-ſapulzes ſpreedumu tika nodibinata, lihds ſchodeen, ir galwas beedribā viſuſčas:

*) G. Mather's ir pa trim lahgeem, 27. septembri un 1. dezembri 1875 un 18. junija 1876 no general-ſapulzes, latru reiſ ar ſeelu baſu wairakum, ſchim amata ſahrtigi eezelts.

2 general-*šapulžes*, 2 *fahrtigas šapulžes*, 3 *weetneeku un 6 preefch-neezibas sehdeschanahs*. Diwi reisēs *weetneeku puls* us *aizinačhanu* nebijā *fanahzis*. *Kahdas preefchlačišchanas bijufčhas un kahdi raksti* *beedribas organā isslubinati*, ir *redſams no nahloſchā pahrskata E.*

D. Genahkush un islaisti amata-raksti.

Pa 1875. un 1876. gabu beedribas preefeschueezi ba ir: **fan ehmuse** 2250 rakstus un 1876 gadā išlaiduše 1040 rakstus, bes teem **juhdsibas-** un **aifstahweschanas-raksteem**, ko presidents G. Mather's, galwas- beedribas un winas I. nodalas teefibas aifstahwedams un iškarodams, eesneeditis Kursemes Gubernatora lungam, Kursemes gubernas Pahrwaldei un Zelgawas polizejai. Par scheem raksteem Mather's tapat ne kā nepagehr, ka winisch wijsas išvodschanas par stempelmarkahm, par juhtishchanahm, braukschchanahm un terminu wehrā-nemšchanu no ūwas mantas ir atlihdsinajis un no beedribas atpakał neprasa, lai winas naudas-krahjuminsch zif ne zif wairotos. „Baltijas Semkopja“ redakzija ir ari ūcho gada-pahrskatu pa welti uſnehmuſe un bes tam wehl 110 eksemplarūs no ta liknē ihpaſchi drukat, lai katram beedrim buhtu ūwas gada-pahrskats.

E. Pahrskats par bishu kopšanu Kurzemē 1875 gadā.

(Saliks pehz kahrtas no K. Grünhoſa, pehz statistikas sinahm, ko G. Mather's krahjis.)

Kurseme mihsa, Deewa semite! Kapehz tu ne-efi tahda, kà zitas
semes un lahda bij zitu reis Zuhdu-seme, kur peens un medus tezeja?
Waj tu tahda nekad ne-efi bijuse? Waj pahr tewi nekad nau medus
straumes tezejuschas? — Ak! Tu biji gan reis tahda. Bil tu ne-efi
deeweem upureta falda meestina dsehrufe, un zif wehl daudz wairak
tawi apdfihwotaji, muhsu fentschi! — Bet kapehz tu tagad wairs
fawus behrmus ta nemihlo, kà senak? Waj tu teem fawu bagatu roku
wairs neatweri? Waj tu buhzi pee tagadejahs wahjahs medus plaujas
wainiga? — Ne, tu gan ne-efi pee tam wainiga, jo tu isdodi seedus
un anglus tapat, kà preefch 600 gadeem. Waina gan gressifies us
taweem apdfihwotajeem. Tee newihscho no tewim tik daudz medus
flaukt, zif tu teem katrá gadá bagatigi atmet. Waj tawu tagadejo
2614 bischju dahrsu weetá newaretu kopt, frogus, sudmalas un kalpu
mahjas lihdsi neskaitot:

172	frona un	1315	dſimtās	muischās,	latrā	pā	30	ſtropu	kopā	44,610
33	"	mescha	lungu	muischās	"	"	20	"	"	660
618	"	1461	dſimtās	mescha	fargu	mahjās	20	"	"	41,580
7412	"	11,906	"	mahjās	"	"	10	"	"	193,180?

Tad mums buhtu 22,917 bīshu dahršu un tagadejo 12,950 stropu weetā buhtu 280,030 stropu. Tad nebuhtu wairs katram zilswekam ja-isteek ar 4 lotehm medus, kā tagad. — Tadehk, tauteeschi mihlee! ūanemfemees uš preefshu jo sirdigil un pee tam jums ari palihdsigu roku pasneegs Kursemes bīshu-kopschanas beedriba, lihds ar fawu I. nodalu, kuru lozekti sawus atradumus un išmehginajumus „Baltijas Semkopī“ jums laipni paſneedsj. 1875 gadā ir paſneegti ſchahdi gabali: „Bīshu kopschanas ſelta wahrdi,“ „par bīshu iſmitinaschanu un aifſargaschanu, lai neronahs pelejumi koldōs,“ „Waj bites war dalit, jeb waj pats war ſkuntes ſpeetu taisit.“ „Par iſſkaidroſchanu.“ Bites, bīshu ganekki un ſemkopiba ſawstarpigā ūakarā.“ 1876. gadā: a) iſ mehniescha: ūhsumā ūanemts, kas biteneekam katrā mehnēsi ir darams, jeb „Biteneela darbi katrā mehnēsi.“ b) „Par pelejumiem bīshu koldōs.“ „Atribilde.“ „Bites to dara.“ „No Dobeles puſes.“ „Bites duhreens.“ „Par bīshu tureschanu ūeimā.“ „Par bīshu kopschanu un winas ūaru preefsh ūemkopibas.“ Lai nu gan tas wehl buhtu ūoti mas, tā ūakot tikai ūeedinſch, tad tatschu uš preefshu waram wehl wairak ūo gaidit, ūinadami, kā Baltijas ūemkopja redaktors ir ari Kursemes bīshu-kopschanas beedribas presidents un tadehk ari neaismirſihs, ko par bīshu-kopschanu ūawā ūapā nest. — Bet nu apluſkoſim kā 1875 gadā Kursemē ar bīshu-kopschanu ir weizees, un mehginaſim ſchē ūaht ūeileitā pahrūklatā winas bīshu-kopschanu ar zitahm ūemehm ūalihdsinat.

Bahrffstet par hifdu topsham Rursemē 1875. g., faihōfinaijot to ar gitahm ūnehm.

Sinas par Rein-Heju lajijuschi issauksimees: Patescham tur pluhst medus ta pat, ka wezöö laiköö Kanaanä! Tatschu nu nepalifim pee issaukschanahs ween, un rokas klehpä sanehmuischi ueschdesim brihni-damees, bet lïksim tahs jo sirdigi pee darba. Rein-Heju few par mehrki spraubuschi, dsihfimees bischu topshana tai blakus tilt.

Bet kā tad nu muhsu bitites 1875/76. g. ir mituschas par seemu, waj ir gulejuschas netrauzetas? Ne kā, jo daschā weetā stropi ir no sagkeem nslauksi un islaupiti! Praesti laupitaji ir ari bīschu eenaidneeki; bet bes tam bīschu kopschanai wehl ir weens jo breesmigals eenaidneeks ja-uwvar un to nofauz: „Mahau tiziba.“ Schis eenaidneeks lawē koti bīschu-kopschanas attihstischanas, tamdehl kā fountini, kam wehl ta hā tiziba, nemekle wis padomu pee leetas pratejeem, bet turpreti pee kahdeem nelaahdeem mahnelkeem, kas tos ar faweeem padomeem neschehligi peewik mi teem daschu labu grafiti nolaupa, paschi pehz par fawu gudrību freekti pañeedamees. — Kursemes bīschu kopschanas beedribas preefschneebai, kā statistisku fīnu krahjejai, nau mafak par mahau tizibu jažuhdsahs, jo daschi biteneeki doma, kā fawu stropu flaitlu usdodami fawas bites welnam jeb zitam kahdam mahau tizibas breesmeklim nowehlejuschi. Aisputes aprinkli rahdahs schij tizibai ta isbewigakā seme buht lauschu sirdis, jo tur gandrihs pawifam nekas nebij isdabujams sinat, tadehk mineta aprinka rehkenumi ir no zitu aprinkli widus mehra nemti. Tauteeschī mihkee! waj tad wehl nebuhs laiks nahzis, is schihs negehligahs tizibas us zitu pahreet!? — Daschi atkal no nodoschanahm bīhstahs, un tadehk nau fawu vilnigu stropu flaitu usdewuschi. Tahdeem jašaka: Nebihsteetees ne kā, jo wehl neweenā semē nau nodoschanas no bitehm jamakħa. — Zeresim kā us preefschu labaki ees ar statistisku fīnu fakrahħchanu.

Presidents: G. Mather's.

Wihze-presidents: **R. Grünhof's.**

Manta-sinatajs: D. Kronberg'is.

Rafstu-wedejis: Böthcher's

Wispahriga data.

Politika un Latweesku laikraksti.

Mehs tizam, ka leelakà lasitaju dala jau fin, ko tas wahrdos politika nosihmè; bet tadehk wehl truhkst eemesla, to otru datu bes isslaaidroschanas atstaht. Ihfös wahrdos janemot politika nosihmè: walsts mahkstu (kunsti), walsts gudribu, walsts sinatnibu, kas mahza, ar kahdeem lihdsekleem kahda walsis sawus noluukus melle paahukt. Politika žakriht diwi dalas: eekschigà jeb waldischanas-politikà, un ahrigà, zaur kuru walsts dorischanas starp zitahm walstihm teek waditas. Politikas pahrskatà mehs ihpašchi wišpahrido politikas eefchanu eevehrojam, eekschigà, t. i. muhžu pašchu walsts politika, atšpihò un issfaidrojahs pate zaur tahn ſwarigakahn sinahm, ko mehs is eekschemes paſneedsam. — Ta ka wiſas zitas sinatnibas nau aprobeshotas, ta ari politikai nau robeschu un gala, ja — politikas lauks ir dauds, dauds plashchaks, ne ka daschu zitu sinatnibu, jo ſchihm ir ne-aifustinajami, muhſchigi pastahwoſchi likumi, kureus atſinuſchi un ifdibinajuschi mehs ta žakot par ſkaidru zeku waran dabai un winas noſlehpumeem pakal eet, furpreti politika tik ween tik taht us teen paſcheem muhſchigeem likumeem dibinajahs, ka ta par liktena erozi uſluhkojama un zilwezes leelsa gahjeenä to ifpilda, kas jau no muhſchibas nolemts un sam pehz ſcheem likumeem ja-ispildahs, waj nu ahtraki jeb wehlaki. Politikas rokás ir tautu un zilwezes liktens, no winas nesejeem jeb politikas wihireem atlez meers waj karſch, laime waj nelaime; bet tomehr ne weena rokás nestahw, tos likumus ſakustinat, pehz kureem zilweze zaur laimi un postu, zaur zelſchanos un krischanu, zaur preekeem un behdahm, zaur kareu un mehri un zaur meerigu attihſtſchanos dodahs us to pilnibas mehrki, kas tai jau no muhſchibas ſprauſts. Tautinas war ifnihzinat un

tautas war apspeest un us kahdu laiku no leela pakaules stata nozest, — bet wiini gars, wiini idejas, wiini attihstibas panahkumi nau išnijhi- najami un džihwo muhšchigi projam, lai gan zitadā formā, zitadā wihsē un buhšchanā. —

Zilweki ir zilweku aplaimotaji un mozitaji; zilweku rokās stahvo lihds simamahm robeschahm zilweku līktens; zilweki taisa, wada un grofa ari politiku. Bet kas ir isdibinajis zilweka fīrdi ar wiſahm winas labahm un ūnānahm ihpaschibahm, ar winas preezigi usgawileſchanu un dīli paslehtahm kahribahm, ar winas apschehloſchanos un ueschehligem, tameem noluſkeem! Tapat nau isdibinajami un eepreechh noſakami tee zeli, pa kureem politika turpmāc ees; weens nemeerigā zilwefs war ifrauzet dauds meerigus; un tad wiſas Eiropas walstis ir meerā un tikai weena mēkļē strihdū un eemeſlu preechh kara, tad ſchis meers ir beigts un nemeers kahjās. To mehs tagad redsam pee Turfeem un pee Anglijas politikas. Politikas jeb riftigaki: politikās taisitaju un walditaju uſbewums ir, tos nemeerigos ſawaldit un westigu strihdū jau ažnī apspeeti, bet ja tas nau eespehjams, tad tātāchu ne-nōwehrſhamai nelaimei robeschas wilkt. Un tamehr mehs it meerigi un preezigi ſauvus deenischka darbus iſpildam un no nemeera un kara ne ſapuot nesaprojam, tamehr politikas gaisōs warbuht jau poſts un nelaime draud, — telegrami ſcreen ar ſibena ohtrumu ſchurp un turp, — gudri un apdomigi ſarakſtitas diplomatijs wehſtules mainahs bes rimſchanas, walstis waldeſ angsti amata wihi kopojahs un ſpech un gudro, diplomati mehro wehja ohtrumā ſchihs un winas walstis robeschas ar twaikti kumelu, — ſemes-tehvi ar gruhtu fīrdi mēkļē un gahda par ſaueem no līktena wineem uſtizeteem pawalſteekeem, — zit labi tad, tad wineem aif muguras ir leels ſpehks un wineem pee rokas gudri, taisni padoma deweji, ſapratigi politikas wihi! Zit laimigi mehs, ka peederam ūlēlai, ſpehzigai walstei, ar gudru un taisni waldbibu, kas iuhiſ ūlēlai mahte ſauvus behrnuſ apſārgā un no poſta iſqlahbj!

Politika ir dīķa un plāšča finanšu un politikas lauku ir ne-
īsmehrojams. Scho plāščo lauku ar mās wahrdeem pilnigi apstrahdat,
nau eespehjams; preefch ūchi nolužka it deenas war wairak rakstit un
drūkat, ne ka kahds ūpehru iſlaſit, ja tas ori uſ tam ween buhtu.
Tadehēt mehs Latweeschi, ar ūweem māseem laikraksteem, kas pee tam
tik reiſi nedekā iſnahk, wehl ne notaht ne-eſam pee ta mehrka, kur
waretu ūzit: mums ari ir politikas awiſes. Muhsu laikraksti, tā
tee tagad ir, war tikai tāhs wīsu ūvarigakahs ūnas par jo leelakeem
notikumeem nest, un ja ūchim mās ūnahm buhs ūausku redses aploku
patahlinat, preefch wīnu attihstibas strahdat, tad, pehz muhsu domahm,
nebuhtu ūis drupatu gabalini japaſneeds, bet ūis laika-gabals, kura
notikumus apraksta, weenā ūkarā preefchā jawed. Tas nau tik weegli,
tadehēt ka ūchē daudz jaſanem mās wahrdoš, bet zitadi, tā mehs domajam,
laſitajam mās ir lihdssets; zitadi tik wīna ūinkahriba teek peepilbita,
bes ka wīna galwā rastos ūlaidras iſprashanas gaifchums, bes ka
preefch wīna gara-azihm ūthwetu tas pawedeens, kas zaur ūiseem
pasinoteem notikumeem zauri welfahs, ta ūchde, kuras lozekti ir ūisi
notikumi walstu un zilwezes ūbeedribā. Zitadi tas gan ir ar mahziteem
Latweescheem, kam zitu walodu laikraksti pee-eijani; bet scho dehēt ne-
buhs aismirst to pulku, kas nau mahzits. Tadehēt lai uſ mums ne-
kuņojahs, kad reiſehm ūahdu ūeetu tā ūakot it no eesahkuma iſſlaidrojam.
Mehs zeram droſchi, ka atnahks ari laiki, kur mums jo pilnigas poli-
tikas awiſas buhs; bet tad Latwoju tauta buhs jo wairak attihstita,
tad strahdahs tautā wīnas dehli, kas tagad wehl ūkolā; tad muhsu
ūpehki buhs ari gudri ūaveenoti; tad atspihdehs wairak tautas
mihlestibas, tad patmīħlibu un paſčibu ūlaji wairs nepeeluħgs, tā
pagani ūawus elkus; tad wairak strahdahs ne ka plahpahs un tad ari
tee, kam wairak pee rokas, it ūnafchi un baiſigi wairs ne-aiffleħgs
Ūawus naudas-ħapjus, tikkliħds ka tautas upura-maka ūlaidulis d'sirħams.
Un kad ūhis ūaiks atnahks? Nu, kad Latweeschi ūewi jutisees — par
Latweescheem.

Dashadas sinas.

No eelijchsemehm.

Latv. teatris Jelgawā. 1. un 7. dez. „Mīka“ un „Mīka nahf mahjās“ israhdijs 1. decembris „Lihwes-Behrjes dīseefmu frons.“ Par šo israhdijschani sprest ir toti gruht; tai jau eepreessch bija daschi pretineeksi, kas negribeja, ka ta isbotos, un wehlak daschi spreeda it aši, mehs domajam, ašaki ne ka ar wianu sinamu firdi un pahrlēzīnaschanos fa=eetahs. Mehs efam redsejuschi flīktaku, dauds flīktaku spēhli, un wehlak par to lāsījušchi ūlavas un pateikšchanas dīseefmas. Bet tee, kas Jelgawas „Mīku“ ne=eereds, ir toti māss masumīsch, kas warbuht „Pēteri“ jeb „Adolfs“ firšnigaki mihi, ne kā „Mīku;“ publīka rūnaja no „Mīkas“ labi, — labaki ne kā mehs no ta runafim, pee tam mehs ari eewehrošim spreedumu no kahdu augstu wihru pušes, kas ne ween 1. bet ari 7. decembris teatri apmelleja un mums ūlavas domas par to laipnigi iſſazija. — Wis pahri war ūzit, ka israhdijschana bija laba. Daschi pilſehtneeki brihnejahs, ka lauzineeki tik labi mahkot teatri spēhlet, un daschs warbuht tik joku deht uš Latv. teatri, aīsgahja, bet to nopeetni atstahja. Ihpaschi japecmin „Mīka“ pats (E. Walter); norehkinot mājas wainas, kā par peem. ka tas daschā weetā pa dauds par mulki iſſlikahs, winsch ūlu lomu spēhleja pīlnigi pehz lugās, pehz ta Mīkas, kas tam bija ja-israhda. „Zeenigs ūngs“ (J. Kopmann) ne=isturejahs wiſur pareisi; ūngs, kas klausības laikos waldija, bija lepnaks, bahrgaks un pret Mādi dedsigaks; „Mādei“ (A. Grünwald) bija gruhta loma, jo gruhtala warbuht padarita zaur tulkotaju, kas Wahzu jokus ar Latweeschu tautas-garu jauzis; tā par peemehru no wiſdsīlakahs dwehseles zīhnišchanahs nejaušchi pahreet uš prastu lamašchanos, nau zīlwezigi, nau pehz psicholvgijas likumeen; tomehr „Māde“ ūlu uſdewamu iſsweda labaki ne ka dauds zitas Mādes pehz winas to iſwedihs. „Enrikis“ (J. Meimann) bija pa dauds stīhwis ūwā isturejchana; jaunellis, kas, tā mihi, kā „Enrikis“, ir juhtigaks, karstaks; bailes ka mihiako paſandehs, un fantasijs darbošchanahs mainahs ar ne-apdomibū un ahtreem darbeem; bet E. bija toti apdomigs, apdomigaks ne ka tas war buht, kas aīs mihestibas palek par kriminal=infedsneku. „Greetā“ (L. Steinberg) spēhleja, kā Greetai jaſpēhlē. Garrjahnis (J. Upmann) bija par weiklu un patstāhwigu preessch pagasta wezaka tanis gādōs; zitadi winsch ūlu lomu ūprata. „Preede“ (E. Dannenberg) laikam tad, kad „rekrutschus īehra,“ par pag. ūkrihveri nau bijis; tadeht winsch ne-israhdijs wis to warmahku un wiſspēhzigo patwakibas erozi, tāhds toreis „zeenigs, schehligs ūkrihvera leelskungs“ bija, bet bailigu ūhnu, kas no ūlavas ehuas wairak bihstahs, ne kā no pag. wezaka. „Behrtuls“ (J. Ginter's) turpreti preessch to laiku „pastineeka“ bija pa drošču un patstāwigū; tāhds pastineeks pat muhju laikos „puhru ūhls“ weenā weetā nepatehretu. Ja mehs wina lomu pareisi ūprotam, tad ta ir mulkiſki-joziga. — Bet lugai pee wiſa ta wairak wainu, ne kā israhditajeem. Lai dod Latweeschu lugās, tad Latweeschti israhdihs labaki: ar Wahzu jokeem newar Latv. tautas-garu ūkauhet. — „Mīka nahf mahjās“ wiſzaur iſdewahs dauds labaki, war gan drihs ūzit mahkeli, ja atrehkina „Jahna“ (J. Meimann) nedabigu isturejchanoſ. Žīlvekam ne kād nebuhs „no ahdos ūchautes ahrā,“ pat ari uš ūlatuves né. „Ižigs“ (A. Weidenberg) spēhleja ūlaveni, tā kā ūtēsham wajadseja tizet, kā Ižigs pats spēhle: tomehr pee tam newaram ūliski nepeeminejīsch, kā Ižigs buhtu dauds labaki darijis, zitu lomās nejaukdamees. Pa maſ un pa dauds ir weenlihdsigi ūlitti. „Māde“ (L. Steinberg) un „weens ofizeers“ (E. Walter) spēhleja bes wainahm. Ari „Anne“ (A. Grünwald) aīsmīrīa publīku un dīshwoja tikai ūlavā lomā. — Mehs „Lihwes-Behrjes dī. kromim“ wehlam ūlaimas; wineem nau ūlaunahs, otru reis Jelgawas teatri teatri spēhlet, — ja israhditaji ūlavas lomas tapat mahzījuſchees, kā ūchoreis.

Ne masakā mehrā tas jasaka no Leel-Swehtneeleem un
Leel-Swehtneezehm 7. dez., un mehs schini sinā pilnigi peekrihtam

tai kritikai, kas mums no Th. B. I. eesneegta un ko ščè tuhlit nesam, lai gan newaram leegt, ka ari „Trihs tehvi weenā reisē“ aif daschahm latvisski tulkotahm. Wahzu drumšlahm ne kad nebuhs pilnigi labi spehlejama luga. Barbuht ka zeen, autors pee otras drukas schihs wainas pahrtaiſihs.

G. M. 1931

Zelgawas teatra namā 7. dezembrī israhdijs Latweeschi teateri Leel-Swehthes vihru foris un dascha Leel-Swehthes jaunekles. Spehleja „Izigs Mosus“ no Ad. Allunana un „Trihs tehvi weenā reisā“ no Th. Befmana. Leel-Swehthes vihru kora teatera israhdischam war pateesi par Latw. tautas teatera spehli apsihmet, ne ween tadehs, ka wiſi akteeri bija Kursemes behrni, bet ari musikis bija no 9 Latweescheem. Ja dasħas masas wainas negrib peerehlinat, tad war ūzit, ka tee it brangi spehleja. It ihpashhi pirmas fijoles un klarinete bija teizamas. Pirmā luga, wiſpahrigi nemot, isdewahs labi. Abukalns ūwu lomu, ka bagatam fainneekam un linu kuptscham peenahkahs, it brangi iżwada. Adele, tapat it labi spehleja, tik ween pee Reina pahrnahħħanas winai to waijadseja firfnigaki fanemt, tapat Leelleij atraitnei attal waijadsija dauds īkumigaki pee israidiħħanas no mahjam un dauds pateizingakai un sirdi aifgrahbtai par Mosus dahwanu buht. Izigs Mosus ūwu lomu tik dabigi un kreetui spehleja, ka to wairš labak newareja pagehret. Otra luga tapa ar tahdu weiksmu un ismanibū spehleta, ka to tik no mahziteem akteereem war ūzaidit. Tan ne ween iſkatris akteeris ūwu lomu bija gruntigi eċċtudeerejjs, bet ari apgehrbs un wiſa iſtureħħanahs, ka to luga no iſkatras personas pagehr, wehrā litsi. Kad ta spehle, tad statitajeem preels un pascheem akteereem gods. Sché An̄is publikai tik dauds dwea fmee-tees, ka dasħam waj kramppi peemetahs. — Es ſcho paſchu lugu reis redseju Rihgā amatneeku beedribu no Ad. Allunana k. israhdam — bet — deemschehl tik fliskti, ka to gandrihs wairš nepastim. Vehz tam ſchi pate luga wehl peezas reisas ir spehleta. Buhtu weħlejams, ka Leel-Swehthes fretnais akteeru pulks attal reiſ Zelgawā spehletu.

„Latv. avischu“ 56. d̄simšhanas-swehtki tuwojahs, tadeht mehs nekawejames winas svehtku-wainagam attal kahdu ūmaršchigu pukiti p̄eespraust. Kā jau sinams, ūhogad wiſi Latw. laikraksti, ari „Latw. aw.“ zitās avisēs iſſludinaja, sem kahdeem noſazijumeem etc. tee apſtellejami. „Balt. Semk.“ kā tas jaunakais starp ūweem wezakeem darba-beedreem, darija pehz winau p̄eekſchīhmes un ūludinaja ari. Tee ziti winu, sinams ne bes mafas, it mihki paikausfija (tik ka B. B. bija drusku uifejees), bet „Latw. avisēs“ eegroſſja to leetu zitadi. Tas notika tā: „Latw. avisēs“ teik iſdotas no „Latw. draugu beedribas“, ūchi eezeļ winahm apgahdataju jeb redaktoru un mafsa tam nolihgtu loni. Tagadeis apgahdatajs ir Luttrinu zeenigs mahzitajs J. W. Sakranowicz kungs, kurſch sinams Luttrinōs dſihwo. Luttrini no ūelgawas, kur „Latw. aw.“ iſdod, ir wairak ne kā 100 werstes tahti; tadeht ūludinajumus ūanem ūelgawā, Westhorn k. grahmatu bode. Ir „Balt. Semk.“ ūaw ūludinajumu ūuhtija tur, B. k. to pēnehma un ūezeris to jan bija „drīkē eespeebis;“ tomehr uahloſchā Nr. tas ūludinajums nau, un aishnahloſchā un aif-aishnahloſchā ari ne. Te „Balt. Semk.“ dodahs us B. k. grahmatu bodi un dabo tur ūchahdu ūpreedumu: „Eſſpedizija to ūlud. gan pēnehma un lika drukat, bet Sakranowicz zeen k., kas tas ūeenigais atbildetajs par „Lat. aw.“ ūludinajumeem, to iſſtrihkejis un aifleedsis ušnemt. To dſirdot mums eeschahwahs prahṭā: aha, tas naht no tahs „kriftigas avischu ūapas“ zaur iſto „kriftigu mihlestiibu. “ Tā mehs domajahm, un tas notika tāns paſchā laikā, ka mehs likam ihpaschus ūludinajumus „drīkē eespeest“ un iſſuhtit us wiſahm malahm, kur „Latw. aw.“ „kā mahte pahr ūweem behrneem ūteepjahs,“ kā winas paſchas reiſ ūazija. Tas nu gan iſmalkaja labu grafi ar ko kahda masa ūamilija wiſu gadu waretu pahrtikt, bes kas par to.

Ka Kandawas un Sables apgalbās pa dauds gaismas nan, — ka tur wehl tiz spokeem, burvjeem un ragaineem welneem, to mehs jau sinajahm; bet ka tur deenas laikā kahds mehgina reetoscho gaismu apspeest, no kura wispirms spoku un ragaino welni aisdīshchanu war pagehret, — to mehs tatschu nebuhtu domajuhschi. Bet ja tahn sinahm war tizet, kas mums no tureenes peenahk, tad tas deemschehl teesa. Pehz schihm sinahm Sabile kahds mahjits jaunellis L , kas tur pirms par nama-skolotaju bijis, us meestina un tureenes apgalba eedīshwotaju karstu wehlešchanos fahzis ari zitus behrus jo grunitigaki mahzit, ne ka tas tureenes pagasta- un kalku-skolas un kester skolina war notikt; te pawisham no taks puses, no kuras to wis masak wareja fagaudit, kahds loti deewbihjigs wihrs — laikam ari ajs „krītigas mīhlestibas“ — schahdam nodomam ar wiſu ſawu warn ſtahjies preti un beidsot min. L. Skolotajam, no teefahm tizis aiflegts, turpmak behrus mahzit, tadehk ka tas nebija eksamu nolizis. Pehz likuma teefahm bija pilna taifniba, schahdu aiflegschchanu iſſazit, bet par to ari muhsu ſinotajs negaudajahs: wina ſirdi ſpeesch zits kas, proti: L. L. eepreelch efot no skolas waldes kluvis atwehlets „lihds eksama nolikchanas laikam“ mahzit, un tik wehla, kad wiſch kahdam loti deewbihjigam wiham nau padewees par pafklaufigu erozi, zehluhehs ta ſuhdsiba pee teefahm, kuras jeb kura tad ſawu peenahkum iſdarijuſe. — Saprotams, ka mehs atbildechainu par ſcho ſiu ne-ufnemamees. Tagad Sabile, ka muhsu ſafitaji jau ſin, ir grunitiga elementar-skola. Pa tam Sabile ari jau ſafkotees „weefibas-wakari“ un teatra ifrahdičanas, par kurahm beidsamahm Feldberg un Biskewiž L. L. nahkotees pateiziba. — Mehs domajam ka tas gan buhs tas ſekmigakais lihdsellis, Sables apgalba eedīshwotajus uſ jo derigakeem preekeem pamudinat, ne ka „bairiſcha“ un „kimela“ dserfchana un bilarda un „ſtukulta“ ſpehles toſ pasneids.

No ahrsemehm.

Politikas pahrfkats.

Eiropas konferenze Konstantinopelē ſawus preech-darbus nobeiguse un nu ſahlfees ta ihsta ſapulze, pee kuras ari Turkū walſis weetneeku peelaidihs. Waj Serbijai to paſchu rekti pefpreedih, nau wehl ſinams, tomehr mehs ſchaubamees, ka tas ta notils. Lihds ſchim konferenzes lozetti ir weenōs prahdōs, ka Kreevijas preechlikumi efot peenemami, tikai tas punkts par konferenzes wiſgaliga ſpreeduma iſpildiſchanu jeb par Bulgarijas, Herzegowinas un Bosnijas apfelschanu zaur ſweſcheem kara-pulkeem ir atſtahts preech iſſpreeschanas konferenzes ihsta ſehdeſchanā, un ſchē mehs domajam to klinis-aſumu paredjet, gar kura wiſi meera-noluhti ſadragafees. Ja mehs aifluhkojam uſ pagahni, tad redsam, ka wiſi tee Turkijas manifesti, kas krītigeem loti ſvarigas teefibas (ſinams tikai uſ papiru) pefchir, tadehk ween par newehrtigu makulaturu paſkuſchi, ka Oſmana pehnahkamee jeb Turkī ſchahdahm teefibahm ar wiſu waru bija preti, jo ne ween ka taks buhtu pret kora na nosazijumeem, bet wina ari krītigos wehrgus padaritu Turkū fungem lihdsigus. Tadehk Mohamedaneefchi latrai brihovpraktigai waldbas paſehlei, kas krītigeem par labu nahza, tapat bija preti, ka zitreis deenwidus Amerikas walſis pret wehrdsibas atzelschann, kura tik tad iſdewahs, kad leelas aſinis ſtraumas bija pluhduſchus, kad muhſcham nepeemirstamais Lincolns ſchij ſwehtai ſwababibas-leeta bija par upuri kritis. — Tagad Oſmani nau labaki paſkuſchi, ne ka toreis, kad wina nepehzigā walde to ſlaweno makulaturu ka ſwirbutu baidekli laudis laida, un tagadeja Turkū walde ſin labaki ne ka mehs, ka Turkijā tuhlit zelſees eelchigs karsch, titlihds ka pret kora na mahzibahm krītigos atchwabinahs, un teem taks paſhas politikas teefibas pefchiks, kas Turkeem. Bet kad tam nu tatschu reis janoteef, tad Turkū walde no diwi nesaimehm peenem to masako: kad eelchigs karsch no Turkeem paſcheem iſzelahs, tad wina ir belgta, bet kad zitas walſis taks nodomatas pahrlaboschanas ar waru eived, tad wina kara-pulki ari Turkū waldi paſargahs no rewoluzijas jeb dumpineeku nageem.

Tahdā wiſe ween tik buhtu Turkijas tagadeja politika iſſkaidrojama, un pee ſchihs politikas ſinams peeder, ka Turkū ministeri tuhlit nepabodahs konferenzes ſpreedumeem, bet ka tee iſleekahs, it ka wini tikai Mohamedaneefchu ſabumu mefletu, zaur ko tad ſchee ar ſawu walbi neſanihks, un eelchigs meers paſchu lehgeri buhs glahbts. Ta tik ween ari ir ſaprotams, tadehk ſultans ſawu lihdschinigo ministeru preechneeku, kas uſ iſlihgſchanu iſgahja, no amata ir atzehlis un eezechlis Midhat-Paſcha, karsch no meera ne ka negrib ſinat, un zitu walſtu eejaukchanos Turkijas ſeetā pawifam atraida. Ta tad, ka mehs jau reis mineahm, Turkija pate karu well ſee mateem klah. Lai ta leeta wehl jo wairak tiku ſajaukta, tad ta tagad iſdomajuſe wehl ſchahdu ſtuku: Tuhiit ka ihſta konferenze ſahlfees, wina paſludi-nahs to jaunos likumus, ko mehs jau ſenak peemineahm un pehz kureem Turkijā teek konſtituzija eeveſta. Ja nu konferenze ſawus ſpreedumus waldei liks preechā, tad ta ſinams atbildehs: es juhſu ſpreedumus atrodi par loti ſabeem, bet pehz konſtituzijas nolikumeem man truhſt teefibu, toſ peenemt waj atmeſt, tadehk lihdsami uſgaideet, lihds es ſafanzu walſis-aiftahwus un lihds tee to ſeetū iſſpreesch. Ar zik leelu ſemti tas iſdoſees, gandrihs nau ko ſchaubitees, jo newar tizet, ka Eiropa no Turkū ministereem ſewi ſauſees uſ tahdu wiſi ſee deguma waſat; bet teesa ir, ka Midhat-Paſcha Anglijas padomu, lai tatschu pagaida konferenzes ſpreedumu, it ihſi atraidijis. Pa tam Turkī ſataiſahs, zik ween waredami, uſ karu un noſtiprina ihpafchi ari Donawas kraſtus. — Anglija tagad ir loti ſehna paſlikuſe uſ konfe-renci, bet mahjās ta riħkojahs tahdā wiſe uſ karu, it ka wajadetu wiſu paſauli uſwaret. Tomehr knapi war tizet, ka ſchī riħkoſchanahs ſihmeahs uſ Turkijas eelchigo nemeeru jeb uſ pretoſchanos Kreewijai; jo tagad Angli walde jo gaſchali ne ka lad iſſazijuſe, ka wina ſuhpes wiſpirms efot Bosphorus juheras zelſch, un kamehr to ne-aiftiſchot, wina atkaſchot zitahm walſihm, ar Turkiju galā tilt; uſ Bul-gariju wina neſuhtiſchot neweena ſaldata, pat ari kad Kreewi to eenemu, kas gan preech Anglijas buhtu loti neptiħlma ſeeta. Lai to waretu nowehrſt, tad Salishury, kas ar Kreewu ſuhtni Ignatjewu it draudſigs ſteekotees, lizis preechā, lai Belgija ar 6000 kareiweem apfelschot Bulgariju, kas preechkonferenze ari kluvis peenemts. Bet no konfe-renci runahm lihds Belgiju un no ſchih ſuhpes lihds Bulgariju ir leela ſtarpa, ja ari ne maſ neluhkotu uſ tam, ka Turkija pawifam it ne ka no ſweſcheem kara-pulkeem negrib ſinat. Nolihgtais pameers buhs 20. dezembri (1. Janv.) notezejis un wehl diplomatijs maſ ko uſ preech ſchahdu gahjuſe. Deenwidus jautajums eet ahreem ſoleem ſawai iſſkaidroſchanai preti, mehs domajam ka ſchī iſſkaidroſhana beidsot tomehr notiks — zaur kara-pulkeem.

Wahzija. Teefu likumi, ka toſ walde ſifa preechā, bes ſeelahm pahrgroſiſchanahm nu ir peenemt uſ walſis aiftahwus ſapulze ir ſlehgta. Kejara ſlehgſchanas-runu ir wadita no meeriga gara. Pehz taks Wahzija ſawu meera politiku uſtureddama tomehr uſ diplomatijs zeka ruhpesees. ka deenwidus jautajums ahtruma un krītigeem par labu kluhtu iſſchirkis. Walſis weetneeki nospreeduſchi, ka Wahzija uenem dalibu pee nahkamahs iſſtahdes Parihſe. Franzuſchi ſcho ſiu it nebnht nau ar miſtu prahku uſnehmuschi, bet ko tue lai dara. — Grafs Arnims, zitreisejs ſuhtnis Parihſe, wehla par walſis no ſlehpunu iſpaufchau, ta ka ari par firſta Bismarck aþbehdinachanu uſ zeetnum noteſats, bet wehl ſawu ſtrahpi uenofehdejis, if Parishes atkal laidis wehſtuli laudis, kas Bismarck godu uſ negehligu wiſi aſnem, ta ka ſchī wehſtuli Wahzju awiſes bihſtahs nodrukſat. Nahdahs, ka Arnims ar waru grib ſreet nelaimē. Kamehr Austrīja tak reiſ atkal puſlihdſigs meers paňahkts ſtarb abahm walſis dalahm, tamehr tai ahrpuſe raduſehs ſodurſchanahs ar Serbiju. Gar Belgrades zeetofchna muhreeem manewerjuschi diwi Austreechhu ſelſkugi. Bee-toſchna walte ſaukufe lai brauz projam, bet kad tas nau lauſits, tad ta ſchahivuſe uſ weenu no teem ſugeem. Te mi lugu komandants lizis taks ſapraukt ut tad uſ Belgrades zeetofchna muhri ar karte-

Schahm schaut. Da tam us fuga notikuse nesame, jo zaur nepareisu usglabaschaun aissdeguschahs daschas patrones un bumbas walam sprahgdamas eewainojuschaas 14 wihrus, no kureem diwi nomirusch. Schis notikums nu saduskojis loti Austrijas suhtni Serbijā, firstu Wrede, kusch tuhslit laidis siuu us Wihni. Gan Serbijas walde zeetokschna komandantu atzehluſe no amata un ari zitus wainigos apstrahpejuse, bet wiſs tas tomehr nau paſpehjis Austrijas waldi apmeerinat, jo ſchi atſaukuſe ſawu ſuhtni us Wihni un pagehr no Serbijas pilnu goda atdarischanu, un ihpaſchi lai bes tahm peeninetahm strahpehm, no Serbijas puſes ſaluteere Austrijas apbehdinatai ſlaggai. Schi pagehreſchana jan ir iſpildita. Serbijas kara-ministers, ka dſird ſchi notikuma deht, ir atkahpees no amata un nu jazel zits. Bes ſchihs ſadurſchanahs ſtarp minetahm walſtihm gadijahs wehl zita; kahdi 6 Bulgari, kas Montenegroſchu puſkös karojuschi, pehz noſlehgta pameera dewuſchees us Serbiju, bet zelā tikuſchi no Austreeſcheem ſawangoti, 40 deenas zeetumā tureti un tad ar kugi us Widdinn westi; pee Belgrades aifkluwuſchi tee luhguschi lai winus te laiſch walam, bet kuga kapteinis to nau paſlaufſijis, ſamdeht tad Serbijas polizeja atſaukt, kas tos atpeſtitu. Ta uſaizinajufe min. kapteini, loi tos wangeneekus laiſch walam, kas ar to ari lizees meerā buht, bet tilſihds ka ſchee gribejuschi dotees iſ kuga, tad kapteinis ſizis kuga trepes eewilkt un braukt projam, zaur fo leela juſchana zehluehs.

Ari šeit atgadījuma deļļi Austrija no Serbijas pagēhr gada-
atdarīšanai, ta ka nemas nau ko ūhabitees, ka wina tihšam ar
Serbiju strīdu meklē, lai buhtu eemeslēs, pret to karot un tāhdā wihsē
to stiprako Slawu partiju deenwidōs, no kurās Slawu atpesti-
šchana un attīstība war iseeit, apspeest. Tā tad jau ūhur un tur
runā, ka Austrija apsehdischot Serbiju, līhds ta buhshot pilnigi goda-
atdarīšanai dewuže ic. Tas finams prelefsch Austrijas buhtu tas weeg-
lakais un tuvakaiz zeffsch, winai loti nepatihkamo Slawu partiju
nospeest, bet mehs netizam, ka winai tas isdoheeš, un kas sin waj atkal
iħstā laikā ne-atklāt tee woħedi: līhds ūħo weetu un tħafak! —
Serbijā tagad ir kahdi 1500 Kreewu, 160 Italeeschu, 150 Wahzu,
3000 Bosneeschu, 280 Bulgareeschu un 800 Serbeeschu fawwaħneeki.
Ja karsh atkal tiftu ušnemts, tad ūħescho semju fawwaħneku pulki
leeliskam pawairoschotees. Belgrade efot mundeeri prelefsch 40,000
wiħreem. Kad Serbijas kara-pulku nodibinashana buhs pabeigta, tad
winaas spehks buhshot: aktiwa deenestā 80 tuhkf. un reserwē 60,000,
kopā 140,000 kareiwu.

Greekijas walde laiduse Konstantinopeles konferenzei wehsti, ka wina par Greeku sazelschanos newarot galwot, ja konferenzen spreedumi tikai us Slawu liltenti ween sihwetos un Greekus ne mas ne-eevehrotu. Ivo, ka mums jau finams, Turkijā dsihwo wairak Greeku ne ka Greekijā paſchā un finama leeta, ka tee ſcho brihdi negribehs bes iſleetoſchanas palaift; bet kadehk tad Greeki, ihpaſchi Greekijas pawalſt-neeki, lihds ſhim rokas liehpī tureja? Kadel ſhee beidſamee ſawai waldei ta ſakot rokas ſaſehja un tai ne to waijadsigo naudu neno-wehleja, lai ta preekſch ſawas tautas ko waretu darit? Tas ir un paleek ſtulbahs oposizijas ſods, ka ta weenumehr launu dſende un eelſchliku meeru trauzedama namu us namu gruhſch. Mehſ bihtamees, ka ſhee oponenti ſawus tauteefchus buhs noteefajuschi, wehl turpmak Turkū juhgā ſmaſt.

Franzijas republika ir atkal jaunus ministerus dabujuse. Mehs
ħawnejem lafitajeem weħl ne-efam finojuschi (kas tad wiċċu u reiħi war
isteit), ka weżais pahwexs **Italija**, Pius XI. wiċċai paċċulei (bet ne
wiċċi fawam melnām ħara - spehkam) par brihnumu, ir Turklu mihlakais
draugs. No Slawejem, kas pee Greekiskas pareis-tizibas peeder, melnajee
finam s-ne ka nevar fagħidit, tadeh l-tee apkampjha ar Mohamedanee-
ħeem. Saki man kas taws draugs, tad es tev fazzischi kas tu efti.
Bet Petera krehxla iħpaċċneka teħwa-firds apkampji neween Turkus,
bet ari rasbaineekus. Ta wiċċi nejen **Spanijas** leelako dumpineeku
un xilwelu flakteri Don Karlos Xanekmis ar to ustrunu „majestete.“

Nelaika Frantschu Leisarenei Eschenijai un winas dehlam winisch parah-dijis Leisariisku godu. — Italijas walde laidlise, pawehli, ka kare-kugeem jasataishahs gataweem, ka 1. janvarī war dotees juhrā, — us svejiofchanu tatschu gan ne, bet kur ta kaukhanahs buhs, to ar wehl newar simat.

Kamehr scho pahrskatu wehl druka, mums peenahl sina, ta Belgija angcham mineto usaizinachanu nau peenehmuse. Tas jaunakais preefschlkums gribot, Iai Eiropas komitejai, kam buhtu us to jaluhko, ta konferenzes spreedumi kluhst ispilditi, teek 1000 polizejas-fargi palihga doti. Atkal jau reis behrns bes dsihwibas.

Wijjaunakahs finas.

Girobas gods vasehr, ta no winas cezelthabs konserzenes spreediumi teek isvilditi; ja Turtlija leegtos to darit, tad winas walstis weenobs prahbos nospreedihbs, tas tad daramis.

Piinā konferenze 12. dežembri noteirēja kānu pirmo sehdeschau, pēc kura vienību eeraiduma sem Savset-Pascha (Turku ministēriā, Ned.) preefekts sehdeschanas. Lihds ar to leelgabalu riibeschanā daudzīnaja janno Turkijas valstis nodibināshanas likumu (konstitūcijas) pašludināshanu, kuri gan pēc Eiropas preefektiņiem, to mērā tā kastāditi, tā Mohamedaneescheem arī veen ir virbroka. Šai pašludināshanas sakrischana kopā ar konferenčes esfahschau apstiprina, tātā ka no Midhat-Pascha eezelschanaas par ministeru preefektsveku vāredēja. Otrā konferenčes sehdeschaua buhshot strādāja, 14. dežembri. Belgija ir wišgalīgi atraidisīja to nācīnaschau, lai tā vee Balgarījas apfelschanaas peedalāhs. Konstantinopeles konferenčē pahrspreeda to preefektslikumu, lai eezel komisiju, kas pahrtalīschanaas-likumu ispildschauu pahrelublo. Turku walde pretojahs pēc apgalwošchanas preefektslikumeem. — Serbija ir ihyasītā rāktā aizbildinājusīs vee Austrijas waldes, par to tā Austriecīhu tautīda aiskahreti. (Wald. w.)

Athildes

"*Kahdam is Sabiles apgabala.*" Pateizamees un zeram ari turpmal u
Juhfn weillo spabwu; bet suhdsami peemintat wisu it ihf, jo schim brihschan mumis i
ne tas nau tik naf fa — ruhmes.

"Ausgrums." Ne-ees wiś; las par asu, las par asu

K-v-s. — **Allte.** Mihli pateisemus un labpräht ipvaldism. Beram la Juhs us scheemei braudamit. "B. S." qaram ne-ressit. Neppemirstat janvar!

„Mihlusitum.“ „Juhs paslehpjates aif wiħges loka un no schi stahwolka gribetu finn, wajs Juhs sawu „weenigo firðs preku.“ las Jums bes kahda iħstā eemesta fuoroi denuże, zaur projeżi waretu pepspejt, Jums pee fu altara rolu snegħi kā ta pirms sħweħti foliżseħs?“ Palelat u sawu stahwolka un nogħidat liħds „prah tistax nħaħħi mahjäς.“

B. N. — M. „Beesa migla, leela rasa — saltums pahrnem kaulinus — leetus spanneem semē nahza,” mumis leelahs buht pa dauds meena reise, un „Gutmanas alu” „B. S.” never usrent, lamehr „Rudens zelineeli” jaun isgahjuschi rudens aizselojo „us tahlu svecshatni.” tadehk tee til attak nahkstā rudeni buhs geldigi. Warbuht leenus zitum kur labaki laimesees; tv lci daram ar Juhsu manūskriptu?

"Kahdai jaunai teatra mihlotajat." Juhs gribat sinat, kas ir teatris no filosofisfās pūšes? Tahda meeta, kur jaunas teatra mihlotajas parahda, zi jaulas drehbes manina tāhm lituse pataisit.

B.—W. S. Kam weetneelu spredu mi jadara sinami, waj aprinč (Wids. dr.) teesai ween, waj ari muischaš polizejai, lad ſchi kona pagastne wiš vagasta wezakam, bet rentneelam ir usdota?

Tatā muisčas polizejai (pag. lit. § 12) un attal tilai aprinka (Wiði, dr.) tefjai
læd pag. wezalam paščam ir muisčas polizeja, jo šči tikai pilnigi waj us pag. wezale
waj us rentnefu war pahreet (Wiðaugsf. učas no 10. mera 1869, p. 19), kamdeh
tad ari winga tefjibas un peenabkumi nau dala mi.

S. A. S. d. Was pagasta teesas un pagasta waldes sehdeschana
war weenä deenä un us reissi weenä istabä noturet?

Kad Juhšu skrihw. fungant ir divi galwas un tscheträs rokas un kad tas per
tam war us puši plehst, tad weenā deendā un us reist gan, bet ne us kahdi
wijsi topā, tas pehz lituma ir aisseegts.

3. L.-S. pt. 3. "Kuubo jaepuhu tagu, to meht tam paju tuhun
jeb zitu kluhdu deh! tas nau eespehjams, to war wehlak peesuhtit." Bi
reis lai scho teikum atjaunojums? Waj tad Jums teesham pilnu 3 mehn. waijaga
lihds warat nolluht us Jawu tuwalo pastawheetu?

Grahama pahrobiavus un tros rūngus, tas „Balt. Sem.“ jaunums laipnī uzaizinām, ne wehlat ka lihds 1. janvarim jau iusbītāhs abreses un eksemplāru slaiti redzalšajā pēcījītā.

W. W. — **Vihga.** „Zem junnidum nai leegts, taks matus drujinna salast.“ Panemeet kurvi un laeget! Ned.

S l u d i n a j u m i.

Kurf. beedr. pr. bīfīu-kopīhanas.

Pilna gada-sāpulze 22. dezembrī s. g. pulst. 1 pehz pusdeenas, Schirzenhöfer k. namā, vee kuras, kā pats no ļevis protams, ar sara-beedriba nem dalibū.

Kahrtiba: Gada-pārskats par beedribas darīshana, remidentu zēlīšana, referats par to, kā ar nodomato semkopības beedribas dibināshana stāhv, pārsklitums weetneku pulsa debl un daschas zitas darīshanas.

Pārsknežības wahrā:

Presidents: G. Mather's.

No Sodu pagasta valdes tīks us augstās valdes ijdīshanu tai 4. janvāri 1877 pirmajā solīshanas un tai 11. janvāri 1877 oħra jeb pārīsolīshanas terminā par inventarūnu neūņemtas eħħas pēc Sodu Wankastroga, 1) weena māsa tieħis no kola un 2) weena rīsa ar schuhni, — wairak solīshana pāhrdotas.

Ijsolīshana notiks eelsch Sodu Wankastroga pulsten 12. pusdeena. Nolihgumi, apħażi turem tāhs eħħas ijsolītis tīks, ir latru deenu, — bes ween svehtdehnaham, — pēc schihs pagasta valdes esklātami.

Mas-Sode, tai 3. dezembrī 1876.

Pag. wezafais: J. Kaukevskij.

Pag. strihw.: Schmölling.

Behrni, kas Jelgavā skolu apmekle, teek forteli ufnemti, kā ari u webleshanas pa-ehdinat — pēc kolegijas-rahta Grünera tundses, Katrīnas-eelā № 1, Jozefina namā. Tē pat war ari jaunās meitas, kas par lehtu masku strodereshanu grib eemahżitees, peeteittees.

Skolas behrni

teek forteli un kostē nemti Dohbeles-eelā № 5. Königsfesta namā.

[203—1]

Skolneeki
teek forteli ufnemti Jelgavā, Güntera funga namā, Latveeschu bavniżai preti, pēc Reekstina.

Skolas behrni

war pēc manis, Katol-eelā № 13, forteli un, ja wajadfigs, ari usturn dabuht. — Kurpneeka-meisteris Rnd. Schacht.

Sitejn- un stiftu-

kulamahs-maschines

— ar rokām un sītnahm dzenamas — kuras jaun sawi salīshanu ari pēc mums la loti derigas israhdijschahs — ar misim lehgeereem un ar dselius waj kola-fellehm; misadus Angleschu- un Sweedru-arklus; dselius nandas- un wehrtibas-pāvhru skapjus pārskh pagasta valdibahm — pāhrdod no lehgera [185]

Ziegler un beedr.,

Nihgā, Leelaja Pils - eelā № 19

Semkopības lauka-riħkus

plaujamas-maschines

la: masus ehrglu-arklus pehz taħda pa wisam jauna mudula, Hohenheimes arklus ar puleeretu teħlu diels diwjuhgu un ta' nosautus Jelgawas arklus tas goda-maslu ipsejju, ezechas, ektrivatorus firgu-grahbelsus, universal-platus-schjamas maschines ar skrituleem,

„Buckeye“

fastahditas saħlu un labibas plaujamas-maschines, dasħadas weħtishanas-maschines, eħelu-maschines, ar rotu għieejha minn ġepelu-kulamas maschines, tura leelā ijsweħlu u lehgera

Zieglers un beedris,
Nihgā, leelā Pils-zelā № 19.

Maskawas tehjas-pāhrdatawa.

J. Malmberg un beedr., Nihgā,

Skop-eelā № 18, Rebinina namā.

No jaunala laika plautas iħstabs karawawn tehjas peedah-wajam kā labakħas sortes:

Tichen-mi-joui . . .	1 rubl. 60 kap. f. mahżina
Sun-lau-ticho . . .	2 " " "
Nose Imperial . . .	2 " 50 " "
Dasħadu familijas tehju 1 r. 20 f. un 1 r. 40 f. m.	

Muhħu tehjas teek pāhrdotas wiċċas leelakas Baltijas piseħtħas.

Pāhrdodam

zukuru

Prima Havana . . .	14 kap. f. par mahżinu.
Rafinade — galwās, pirma forte . . .	16 " " "
" — jaħaqgħets gabalinōs . . .	17 " " "

Labus un leħsus arklus, plausħanas-maschines, rokas- un ġepelu-kulamas-maschines, gatawus pakawus, schuwanas-maschines pārskh mahjas un pārskh strodereem, supersoffatus angsta fatura pehz Nihgas politehnikas wiċċa jaunālam analisejhem, pāhrdod.

Zieglers un beedris.

Skolas behrni,

teek no 7 ta' janv. 1877 pēc manis labā kostē ufnemti, un behrnejem pēc ujdītām skolas-mahżibahni aħ-ixxidha pēpaliħħsets. Gruntigas mušla stundas, klaveres, ehregees un fijoles khejjeshan, kā ari dseċċasħanā, teek no maniġi dotas. Ja-piemeldejħas, Palejas eelā № 42, netħalt no Annas wahreem, no pulsten 9 l-ħof 12 pr. pusd. pēc

Th. Beckmann.
zitrijeja Leel-Sesawas ehrgħeexa un Jaun-Swirlaukas skolotja.

Komisjones pārskh Smokenslas semkopības-beedribas

sem Savas Keisariskas Augstibas Leelīstā Nikolajlo Nikolaeviċi Wiegala aistħawwħanu.

Sweedru, Ang-leeschu un Wahzu ween-un diwjuhgu no kota jeb d'sesses taistis.

Arklus

Ezechas ar koka-stelħim Arklu datas,

ka: stahwi, soles, striħķes-deħħus no labakħas un jau-nakħas formas

is fabrikas no Defverum'a Brud, Sweedrija, peedahwa no sawas weenigħas pāhrdoshanas-weetas

J. W. Graumann, Nihgā, Nikolsja-eelā, streħlnekk u dahrjam blafus.

van Dyk, Riga, Smišču eelā Clantona lokomobiles ful, maschinas, Packard superħoffas um wiċċas zitħas laukſainnessibas maschines un riħti.

Ir-rokħim, kā ari ar kahjahm dse-namas

schuhħshanas-maschines

pārskh mahjas-bruhħes, kā ari pārskh strodereem, kuryneekem, reħdineekem pāhrdod par leħtataħm żenahm [167]

Ziegler un beedr.

Kulamahs-maschines

ar waħda, īrgu un rotu-piċċa dzenamas, labibas-weħtishanas-ekelu-maschines leelā ijsweħlu no lehgera pāhrdod

Ziegler un beedris.